

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Autobusowego K. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z udziałem E. S. , J. B., J. W., Z. Ł., R. J., L. Ż.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 września 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bez obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego pozwanego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 września 2018 r. oddalił apelację odwołującego się Przedsiębiorstwa Autobusowego "K." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 15 lipca 2015 r. oddalającego jego odwołania od kilku decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.. W decyzjach z 7 i 13 listopada 2012 r. organ rentowy określił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne zainteresowanych E. S. , J. B. , J. W. oraz Z. Ł.

podlegających ubezpieczeniom jako pracownicy u płatnika składek w okresach wskazanych w decyzjach. Także w decyzjach z 13 stycznia i 27 marca 2014 r. organ ten stwierdził, że zainteresowani z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z L. Ż. oraz R. J., a wykonywanych na rzecz odwołującego się, z którym pozostawali jednocześnie w stosunkach pracy, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownicy płatnika składek w okresach wskazanych w decyzjach z 2012 r.

Sądy obu instancji przyjęły, że podstawowym skutkiem uznania osoby, o której mowa w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za pracownika, jest objęcie jej z tego tytułu obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy). W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek składkowy obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy systemowej) zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy). Dyspozycje art. 8 ust. 2a ustawy rozszerzają pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umów cywilnoprawnych, na podstawie których świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy. Dlatego naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie spornej sfery aktywności należy taką osobę uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego pracodawcy i płatnika składek. W konsekwencji, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy płatnik składek powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje lub korzysta z jej rezultatów w celu uniknięcia obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił naruszenie: 1/ art. 2 Konstytucji RP przez przyjęcie wykładni przepisu art 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej ustawa systemowa) stojącej w sprzeczności z

zasadą demokratycznego państwa prawa, w tym w szczególności z zasadą poprawnej legislacji; 2/ art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że definiuje on pracodawcę jako płatnika składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub zawarła ją z osobą trzecią i w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, 3/ art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez niezastosowanie, podczas gdy z jego treści jednoznacznie wynika, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą umowę zlecenia jest podmiot pozostający z tą osobą w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniem, 4/ art. 17 ust. 1 i 2 w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez niezastosowanie i przyjęcie, że podmiotem zobowiązanym do obliczenia, w tym także części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonego, potrącenia ich ze środków ubezpieczonego, a następnie przekazania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wraz z częścią finansowaną przez płatnika za zleceniobiorcę może być podmiot trzeci niepozostający z ubezpieczonym w stosunku prawnym uzasadniającym wypłatę wynagrodzenia i objęcie go ubezpieczeniami społecznymi, tj. podmiot inny niż zleceniodawca, 5/ art. 18 ust. 1 i 1a w związku z art. 8 ust. 2a oraz art. 4 pkt 2 lit. a oraz art. 17 ust. 1 oraz art. 4 pkt 9 ustawy systemowej przez błędne zastosowanie i przyjęcie, że w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne pracownika pracodawca ma obowiązek uwzględnić przychód z tytułu zlecenia zawartej z osobą trzecią, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje on pracę na rzecz pracodawcy, pomimo iż tego rodzaju przychód nie został przez pracodawcę wypłacony ani postawiony do dyspozycji pracownika, a pracodawca nie jest stroną umowy cywilnoprawnej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący twierdził, że „jest ona oczywiście uzasadniona, a w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne wymagające wyjaśnienia”. W jego ocenie, przedmiotem sprawy jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. O ile przepis ten w zakresie uznania wskazanych w nim osób za pracowników był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, o tyle jednak - jak

dotąd - Sąd Najwyższy nie przeanalizował zagadnienia systemowo pod kątem tego, czy w ustawie systemowej istnieje podstawa prawna do uznania, że obowiązek naliczenia i odprowadzenia składek - w przypadku, gdy praca świadczona jest na rzecz pracodawcy, ale umowa cywilna została zawarta z osobą trzecią, która wypłaca wynagrodzenia - obciąża tego pracodawcę, w szczególności czy tę podstawę prawną stanowi powszechnie uznany w orzecznictwie art. 8 ust. 2a ustawy.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od organu na rzecz płatnika kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego wymaga precyzyjnego sformułowania tego problemu prawnego i wskazania argumentów, które prowadzą do rozbieżnych konkluzji. Musi przy tym chodzić o nowe zagadnienie prawne, tj. dotychczas niewyjaśnione w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi zatem o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego lub dla którego rozwikłanie dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Natomiast ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka występuje wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Spełniające takie wymogi

naruszenie przepisów prawa powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sprawy. Dotyczy to jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegającym w szczególności na oparciu kontestowanego wyroku na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, czy na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571).

Tymczasem Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie odniósł się już do sformułowanego przez skarżącego problemu, związanego ze wskazaniem płatnika składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli sporna praca była świadczona na rzecz pracodawcy choćby na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią. Zagadnienie to nie ma zatem waloru nowości i nie wymaga dalszych wyjaśnień. Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona, skoro Sąd Apelacyjny oparł się przy orzekaniu na jednolitej i ugruntowanej wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przyjmowanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46) wyjaśnił, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej). W tej utrwalonej interpretacji, pracodawca jest płatnikiem składek w stosunku do świadczącego sporne usługi (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), gdyż art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, dlatego także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o

świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika stanowczo, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pogląd ten znalazł potwierdzenie w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego - por. wyroki z: 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; lub 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., bez obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego pozwanego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym (art. 102 k.p.c.).